

Семенов О. КУЛЬТУРОМОВНА ОСОБИСТІСТЬ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ В ОБ'ЄКТИВІ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»/ Семенов Олена Миколаївна //Проблеми освіти: збірник наукових праць / ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України. – Вінниця: ТОВ «Нілан – ЛТД», 2018. – Вип. 88 (частина 2). – с.205-215.

УДК 37. 011.3 -051: 808.5: [047.82: 373".20"] (477)

Семенов Олена Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, olenasemenog@gmail.com.

КУЛЬТУРОМОВНА ОСОБИСТІСТЬ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ В ОБ'ЄКТИВІ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»

Анотація. У статті окреслено законодавчий, лінгводидактичний, лінгвоперсонологічний аспекти формування культуромовної особистості майбутніх учителів. Поняття мовної освіти представлено як соціально-педагогічне явище, спрямоване на формування інтелектуально розвиненої, морально досконалої, духовно багатой мовної особистості, яка характеризується активною громадянською позицією, вправно користується усною й писемною формами та стильовими різновидами української мови з урахуванням можливостей лексикографічного ресурсу. Важливість ефективної педагогічної діяльності в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» актуалізує доцільність культури роботи зі словником у мовно-методичній підготовці, уведення національно-маркованих концептів «краса», «радість», «щастя», тем цифрової нарративістики, що сприяє дослідженню культуромовних особистостей крізь призму лінгвоаксіології та акмеології.

Ключові слова: українська мовна освіта, майбутній учитель, культуромовна особистість, законодавчий, лінгводидактичний,

лінгвоперсонологічний аспекти, концепти «успіх», «радість», «краса», «щастя», цифрова нарративістика, концепція «Нова українська школа».

Semenog Olena, Doctor of Pedagogical Sciences (Ed. D), Professor, Head of of Ukrainian language department, Sumy, A. S. Makarenko State Pedagogical University, Ukraine, olenasemenog@gmail.com.

FUTURE TEACHER CULTURAL PERSONALITY AS AN OBJECT OF THE CONCEPT “NEW UKRAINIAN SCHOOL”

***Summary.** The article outlines the legislative, linguodidactic, lingvopersonologic aspects of future teachers' cultural personality formation. The concept of language education is described as a social and pedagogical phenomenon connected with the formation of intellectually developed, morally perfect, spiritually rich linguistic personality, who is characterized by active civil position, and properly uses oral and written forms and stylistic varieties of Ukrainian language taking into account the possibilities of lexicographic resource.*

The purpose of teaching the Ukrainian language is to foresee the formation of a nationally conscious, spiritually rich linguistic person who freely owns expressive means of modern Ukrainian literary language, its styles, varieties, genres in all kinds of speech activity. He must be able independently determine and realize the goals of self-education and self-development.

The importance of effective professional activity of the future teacher in the context of the Concept “New Ukrainian School” implementation updates the expediency of research into practical classes of nationally-tagged concepts like “success”, “beauty”, “joy”, “happiness”, reflecting the national culture of the Ukrainian people, processes of thinking, creation of language and speech of personality. The themes of digital narrative studies, introduced into language training, contribute to a deeper study of the cultural personality of teachers through the prism of linguaxiology and acmeology.

Key words: *Ukrainian language education, future teacher, cultural personality, legislative, linguodidactic, linguistic and psychological aspects, concepts of “success”, “joy”, “beauty”, “happiness”, digital narrative, concept “New Ukrainian School”.*

Семенов Елена Николаевна, заведующая кафедрой украинского языка, доктор педагогических наук, профессор, Сумской государственной педагогический университет имени А. С. Макаренка, olenasemenog@gmail.com.

КУЛЬТУРНОЯЗЫКОВАЯ ЛИЧНОСТЬ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ В ОБЪЕКТИВЕ КОНЦЕПЦИИ «НОВА УКРАИНСКАЯ ШКОЛА»

Аннотация. *В статье на основе методов системного анализа и обобщения обозначены законодательный, лингводидактический, лингвоперсонологический аспекты формирования культурноязыковой личности будущих учителей. Понятие языкового образования охарактеризовано как социально-педагогическое явление, направленное на формирование интеллектуально развитой, нравственно совершенной, духовно богатой языковой личности, характеризующейся активной гражданской позицией и умелым использованием устной и письменной форм и стилевых разновидностей украинского языка с учетом возможностей лексикографического ресурса.*

Важность эффективной педагогической деятельности в условиях реализации Концепции «Новая украинская школа» актуализирует целесообразность культуры работы со словарем на практических занятиях, национально-маркированными концептами «успіх», «красота», «радість», «щастя», а также введение тем цифровой нарративистики, что способствует исследованию культуромовних личностей сквозь призму лингвоаксиологии и акмеологии.

Ключевые слова: украинское языковое образование, будущий учитель, культурноязыковая личность, законодательный, лингводидактический, лингвоперсонологический аспекты, концепты «успіх», «радість», «красота», «щастье», цифровая нарративістика.

Постановка проблеми, її актуальність.

Необхідною умовою сталого розвитку й одним із головних індикаторів стану розвитку національної безпеки, за якими вимірюється рівень розвитку національної освіти кожної країни, є якість мовної освіти. Мета мовної освіти - у взаємозв'язку мовних, літературних, загальнокультурних, особистісно ціннісних аспектів з мовним вихованням та його невід'ємними атрибутами - мовним смаком, мовним чуттям – долучити учнів/студентів до духовних надбань поколінь, сприяти формуванню у молодих людей мовленнєвої поведінки особистості.

Значною мірою формування української мовної стійкості молодій людині залежить від родинного виховання й отриманої підготовки як культуромовної особистості в закладі середньої чи вищої освіти. Динамічні мовні зміни, розвиток комунікативної та когнітивної лінгвістики, теорії дискурсу, лінгвістики впливу, нагальна потреба розробки ефективних підходів до формування культуромовних особистостей учнівської молоді – усе це детермінує посилену увагу до особистості вчителя як носія національного коду.

Упровадження Концепції «Нова українська школа», утвердження компетентнісно-діяльнісної парадигми потребує учителя – майстра українського слова і педагогічної дії в поєднанні з традиціями національного виховання, котрий володіє здатністю до власного текстотворення з використанням можливостей фахової української мови, потенціалу галузевих терміносистем, лексикографічного ресурсу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мовна освіта, зокрема культуромовна підготовка майбутнього вчителя в різних умовах суспільного запиту і конкурентноспроможної на ринку праці, - у центрі знакових законів

України («Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014)), Концепції нової української школи (2016), які спонукають посилити увагу суспільства до питань функціонування державної мови і розширити дієву допомогу в мовнокультурній сфері. Фундаментальною основою дослідження слугують напрацювання дослідників щодо української мовної освіти (П. Гриценко, С. Єрмоленко, Л. Мацько, М. Степаненко, О. Любашенко, Г. Філіпчук, Т. Усатенко та ін.), мовної підготовки вчителя-філолога у динамічному освітньому середовищі педагогічного університету (В. Мельничайко, М. Пентиліук, Т. Симоненко, Л. Струганець та ін.).

Мета статті. У межах статті розглянемо законодавчий, лінгводидактичний, лінгвоперсонологічний аспекти формування культуромовної особистості майбутніх учителів.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використовуємо методи системного аналізу та узагальнення напрацювань науковців; питання підготовки майбутніх учителів як культуромовних особистостей здійснюємо з урахуванням положень аксіологічного, особистісно орієнтованого, праксеологічного підходів, що вивищують цілісність особистості у сферах Я – «Відчуваю», «Думаю», «Дію».

Результати дослідження. Розглянемо ключові поняття дослідження. Як показує аналіз наукових джерел, поняття *мовної освіти* дослідники розглядають як «багатоаспектний процес» засвоєння культуромовною особистістю мовних знань і формування умінь і навичок їх практичного застосування в «різних умовах суспільного запиту» та професійній діяльності [4, с.123]. На основі узагальнення наукових джерел поняття *культуромовна особистість* характеризуємо як особистість, котра глибоко шанує державну (рідну) мову, досконало нею володіє, вправно користується усною й писемною формами та стильовими різновидами української мови.

Формування культуромовної особистості розглядаємо, за Л.Мацько, поетапно, враховуючи рівні мовної правильності, інтеріоризації, насиченості мовою, адекватного вибору, володіння фаховою метамовою, мовного іміджу.

Вагомим чинником формування культуромовної особистості є дотримання законодавчих документів, Конституції України. Однак, згідно зі статистикою Українського центру оцінювання якості освіти за 2017 р., стан української мовної освіти доволі невтішний: лише четверо з 230 тисяч 53 учасників ЗНО з української мови набрали 200 балів, а понад 17 тисяч абітурієнтів не склали ЗНО з української мови і літератури [10].

До причин такого стану відносимо і ту, що учнів не навчають володіти мовою, тобто застосовувати набуті знання в конкретній мовній ситуації. Ще у 70-тих рр. ХХ ст. І.Білодід зазначав, що «вміле володіння мовними багатствами, культурою мови є важливим фактором успішної, ефективної діяльності в будь-якій сфері трудової діяльності людини...» [1, с.6].

Зазначимо, що відповідно до статті 7 Закону України «Про освіту» (2017) [3], мовою освіти в навчальних закладах України визнано державну мову. «Знання державної мови – це фактор соціальної згуртованості та інтеграції» - ця теза є одна з головних у тексті Парламентської асамблеї Ради Європи (2017). У резолюції, прийнятій на сесії, виділимо такі головні тези: знання державної мови – фактор соціальної згуртованості та інтеграції, а заклик до вивчення державної мови країною є повністю легітимним. Українська влада має зробити процес імплементації закону більш гнучким у термінах на його реалізацію; український уряд не має права закривати ті школи, в яких навчання відбувалося мовою нацменшин; натомість, очікується поступове упровадження в них паралельного освітнього процесу українською мовою; урядам сусідніх країн бажано проявити готовність запропонувати українцям, що проживають у їхніх країнах, умови, аналогічні до умов прийнятої резолюції [16]. Венеційська комісія резолюцією від 8 грудня 2017 року теж наголосила, що сприяння посиленню державної мови та її обов'язковість для всіх громадян України доцільно вважати законною метою держави; державна мова є чинником єдності та взаєморозуміння в суспільстві.

Важливо забезпечувати українськомовний простір. Звернемося до концепції «Нова українська школа». З-поміж основних векторів розвитку нової

української школи, згідно з документом, виокремлено інтегрованість змісту освіти на основі ключових компетентностей, важливих для успішної самореалізації в суспільстві; упровадження інноваційних методик навчання; умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно; педагогіка партнерства учня і вчителя; наскрізний процес виховання, який формує цінності; децентралізація як ефективне управління, що надає школі реальну автономію; сучасне освітнє середовище, що базується на ІКТ [9]. В основі Концепції - перехід від школи знань до школи компетентностей, реалізація принципу «життя як навчання упродовж життя», дитиноцентричний підхід. Пріоритетною серед десяти компетентностей, якими має оволодіти учнівська молодь, визначено спілкування державною мовою.

Розглянемо програми з української мови, які враховують положення міністерських вимог. Мету навчання з української мови, зокрема, у старших класах передбачаємо у формуванні інтелектуально розвиненої, морально досконалої, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості, яка вільно володіє виражальними засобами державної мови, її стилями, різновидами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності, характеризується активною громадянською позицією, готовністю до подальшого професійно орієнтованого навчання, спроможна самостійно визначати цілі самонавчання, самовиховання й саморозвитку та дієво їх реалізовувати [15]. Завдання уроків – стимулювати учнів реагувати мовними засобами на спектр соціальних і культурних явищ, попереджувати й розв'язувати конфлікти, досягати компромісів; адаптуватися до нових умов, вирішувати нестандартні завдання; працювати у групі, в команді.

Кожна змістова лінія – мовна, комунікативна, діяльнісна, соціокультурна, а також уведена до шкілької програми, відповідно до Концепції нової української школи, змістові лінії «громадянська відповідальність», «здоров'я і безпека»; «екологічна безпека і сталий розвиток»; «підприємливість і фінансова грамотність» «працюють» на культуромовну особистість. Соціокультурна змістова лінія поєднує і пронизує всі інші через численні тексти, що

віддзеркалюють національну культуру українського народу та подають кращі зразки світової культури.

Важливість нових вимог актуалізує необхідність у мовно-методичній підготовці майбутніх учителів-словесників систематичної роботи зі словником. Розвитку інтелектуальних і творчих здібностей, критичного мислення, пам'яті і уваги, мовного чуття і мовного смаку, мовної поведінки сприяє академічний «Словник української мови» (2012); підвищенню грамотності, мовної культури, розвитку філологічного кругозору - орфографічні та орфоепічні словники академічного та шкільного типів (автори А. Бурячок, С. Головащук, М. Пещак, О. Тараненко та ін.), видання Б. Антоненка-Давидовича «Як ми говоримо», «Словник іншомовних слів» за ред. Л. Пустовіт, Л. Скрипник «Власні імена людей», О. Потапенка «Словник символів культури України». З метою формування умінь визначати поняття, узагальнювати, встановлювати аналогії, класифікувати, досягати смислової точності та однозначності висловлювань звертаємося до термінологічних словників.

Перечитування сторінок етимологічного словника української мови у семи томах дає змогу розширити уявлення про походження лексем, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, будувати логічне міркування. З-поміж концептів, які досліджуємо на заняттях із мовно-методичних курсів у контексті положень Концепції нової української школи щодо успішного вчителя, виділяємо, наприклад, концепти «успіх», «краса», «радість», щастя.

У словнику лексема «успіх» уживана, зокрема, на позначення позитивного наслідку роботи, справи і т. ін; значних досягнень, талану, громадського визнання, схвалення чого-небудь, чийхось досягнень [2, с.1304]. Н.Герцовська, провівши ґрунтовне дослідження лексико-семантичного поля лексеми «успіх» на матеріалі англійської та української мов подає такий ланцюжок: старослов. *успјети* – вдалося зробити, що пов'язано із рос. *спеть*, *спею*, *спельй*, *поспеть*, *успеть*, укр. *спіти*, *спію*, біл. *спець*, др. *спъти*, *спъю* «спішити, намагатися, сприяти», болг. *спея*, сербохорв. *доспјети*, *дóспјјем* «дозрівати, успівати, встигати», словен. *spéti*, *spéjet* «спішити, збільшуватися,

встигати», чеськ. *spěti* «спішити», слов. *spiet* – те саме пол. *spiać, śpiał, śpieję* «поспішати, настигати», в.-луж. *spěć* «вдаватися» [3, с.9]. Слово *краса*, припускає В.Скляренко, має в різних мовах такі значення: укр. краса́ ‘красота; прикраса, слава; красуня’, д-рус. краса ‘краса; прикраса; радість’, н-л. *kšasa* ‘краса; велич’ і пов’язує це слово з **крајь*, **крајьати*, лит. *krósnis* ‘піч’, дієсл. *hrósa* ‘славити, хвалити’, лит. *kar̃štis* ‘спека, жара’, колір вогню, колір життя, згодом ‘червоний колір, рум’янець’, ‘цвітіння, колір (рослин)’ [13].

Слово «радість», як показує аналіз довідникових, наукових джерел, теж давнє і мовознавцями асоціюється зі словом СтРаждати, що означає «СоТвори Дань Богу (Ра)». Аналіз словників і художньо-педагогічних наративів «Педагогіка добра» І.Зязюна і «Педагогічна поема» А.Макаренка дозволяє виокремити епітети і метафори до слова *радість*: батьківська, безмежна, безкінечна, відверта, щира, світла; радість може дзвеніти, наповнити; може поселитися в душі, в серці, панувати, охопити співати.

«Виховання особистості неможливе без її духовних зусиль. ..У радості людського буття найбільше виявляється свобода, бо радість – завжди добро, завжди краса, завжди творчість» [6, с. 7], - писав Іван Зязюн. Ці тези українського видатного педагога висновковувалися на міцному фундаменті педагогіки радості Василя Сухомлинського і Антона Семеновича Макаренка. «Справжній учитель повинен турбуватися про *завтрашню радість* дитину й особистісний розвиток на віддалену перспективу, - читаємо у книзі Антона Семеновича Макаренка «Педагогічна поема».«Виховати Людину – значить виховати перспективні шляхи досягнення *завтрашньої радості*» [7, с.405]. Розмірковуємо зі студентами: «завтрашня радість» ґрунтується на моральному самовдосконаленні, самопізнанні, що є головними серед життєвих цілей людини.

Українські педагоги наповнили особливим змістом лексему «*щастя*». Антон Макаренко наголошував: «...Я надзвичайно щаслива людина. І моє щастя не залежить ні від яких матеріальних благ» [7, с.407] . У цій лексемі, як і в словах «щирий», «щедрий», фахівці виділяють давній корінь **ща* на

позначення найвищого ступеня радості, гармонійної триєдності божественного, духовного і фізичного.

На заняттях пропонуємо студентам виписати із «Великого тлумачного словника української мови» значення слів *увічливий (ввічливий), вихований, галантний, гречний, делікатний, звичайний, коректний, обхідливий, поштивий (почтивий), привітний, люб'язний, тактовний, шанобливий, шляхетний, чемний* і до кожної лексеми дібрати синоніми; утворити словосполучення, додаючи до поданих іменників один із паронімів (*професійний, професіональний*); подискутувати над словами мовознавця О.Синявського про те, що ...працювати над своїм словником, себто над тим, як найкраще вжити слово, треба б далеко більше, ніж то в нас ведеться. Така праця збагачує лексику, витоншує її і зменшує лексичну однобокість, хибні нахили залюблятися в одних словах і обминати інші.

На заняттях гуртка «Академічна культура дослідника» проаналізуємо спільно зі студентами передмови словників різних авторів, спогади вчених про словникарів, поміркуємо над висловами П. Беринди про те, що «злочинця не слід карати, а посадити його словник робити», подискутуємо і напишемо есе стосовно порівняння словникаря з каменярем, виконаємо дослідницький проект про П. Беринду і «Лексикон словенороського и имен толкованія» (1627 р.), «Лексис» Л. Зизанія (1596 р.), «Лексіконь латински(й) з Калєпина прєложє(н)ный на славєнски(й)» (1642 р.) Є. Славинецького, «Словарь украинского языка, собранный редакцией журнала «Киевская старина». Редактировал, с добавлением собственных материалов, Б.Д. Гринченко» (1907-1909). Кожний із лексикографів володів тонким чуттям краси слова, фразеологізму, водночас з пошаною ставився до колег та їхніх лексикографічних праць, без присвоєння їхнього авторства.

У контексті формування культури праці зі словником, дотримання словникарської етики аналізуємо тези мовознавця В. Никончук про відомих учених С. Єфремова та А. Ніковського, які готували нове видання словника за

ред. Б. Грінченка: «Редактори високо цінували здобуток Б. Грінченка, через те організували свою працю таким способом, щоб не порушити загального характеру й вигляду цього словника, маючи глибоке переконання, що культурний український громадянин оцінить пошану до того, на чому лежить знак великих і давніх зусиль наших попередників, на чому також спочиває признана й освячена часом традиція [8].

Приходимо до висновку: з-поміж вагомих чинників, які значною мірою впливають на якість української мовної освіти і формування мовних здатностей і здібностей, мовної поведінки, мовної стійкості, важливі еталон, узірець, зразок копіткої праці наставника-учителя, лексикографа, письменника. Формування культуромовної особистості засобами словника, цього «інтелектуального наставника і порадника», своєрідного «путівника в океані лексичних скарбів мови», рятівного маяка лінгвістичної інформації в безбережному словесному морі, незмінного довідника у праці практика і науковця» [11] вивищує особистість, викристилізовує індивідуальний стиль педагогічної діяльності майбутнього вчителя.

Наставництвом насичена творчість Тараса Григоровича Шевченка, що сприяє потреби українських мовних особистостей у спілкуванні, у взаємодії, у взаєморозумінні і в самореалізації. В.Сухомлинський власним прикладом доводив, що мовна культура – це живодайний корінь культури розумової, усього розумового виховання, високої, справжньої інтелектуальності» [14, с. 2]. М.Пилинський порівнював культуромовну діяльність з роботою садівника і стилістичну ремарку у словнику, що є важливою для «правильної і вичерпної характеристики слова» (С.Єрмоленко) характеризував як рух словникового моря, тісне переплетення літературної і діалектної норми; те саме слово може мати різні ремарки залежно від типу і завдання словника [12].

У цьому контексті важливо посилити заняття цифровими наративами, у якому «слово, образ і звук виражені у спільному цифровому коді» (Р. Ленем): «Велич особистості», «Спадщина», «Автограф» та ін. (про епізоди життя відомих лексикографів, учених-мовознавців П.Житецького, А.Кримського,

О.Потебні, Ю.Шевельова та ін.). У межах реалізації науково-дослідного проекту з формування академічної культури дослідника у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка створюємо цифрову книгу з лінгвоперсонології. Предметом дослідження є мовна особистість автора науково-навчального тексту, а мета – представити дослідження мовної особистості крізь призму аксіології та акмеології. Здійснюємо аналіз метамови В.Сухомлинського, О.Захаренка, В.Кременя, І.Зязюна, Н.Волошиної, С.Гончаренка, Л.Мацько, Н.Ничкало, М.Пентиліук, Г.Філіпчука та ін., які зробили значний внесок у розвиток української мовної освіти. Аналіз результатів початкової роботи над книгою засвідчив: магістранти навчаються виражати власну позицію до досліджуваного явища, дбати про етичний вимір та позитивну почуттєво-емоційну атмосферу українськомовного навчання.

Висновки. Проведений аналіз наукових праць і практичного досвіду дає підстави розглядати поняття української мовної освіти як соціально-педагогічне явище, спрямоване на багатоаспектний процес засвоєння мовною особистістю лінгвістичних знань, формування умінь і навичок їх практичного застосування. Відповідно до Концепції нової української школи (2016), спілкування державною мовою є основною серед десяти компетентностей, якими має оволодіти учнівська молодь. Мету навчання з української мови передбачаємо у формуванні інтелектуально розвиненої, морально досконалої, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості, яка вільно володіє виражальними засобами сучасної української літературної мови, її стилями, різновидами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності, характеризується активною громадянською позицією, спроможна самотійно визначати цілі самонавчання, самовиховання й саморозвитку та дієво їх реалізовувати.

Важливість ефективної професійної діяльності майбутнього учителя в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» актуалізує доцільність дослідження на практичних заняттях національно-маркованих концептів «успіх», «краса», «радість», «щастя», що віддзеркалюють національну культуру

українського народу, процеси мовомислення, мовотворення і мовопродукування особистості. Теми із цифрової наративістики, уведені в мовну підготовку, сприяють глибшому дослідженню культуромовних особистостей учителів крізь призму лінгвоаксіології та акмеології.

Література

1. Білодід І. К. Професійні горизонти викладача мови / І. К. Білодід // Українська мова і література в школі. – 1976. – № 5. – С. 6-12.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2002. – 1140 с.;
3. Герцовська Н. О. Лексико-семантичне поле успіху як складова категоризації і концептуалізації дійсності (на матеріалі англійської та української мов) / Герцовська Н. О.: автореф. канд. філол. наук, спец.: 10.02.17 - порівняльно-історичне і типологічне мовознавство. – К. : Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2011. – 21 с.
4. Єрмоленко С.Я. Мова і українознавчий світогляд /С.Я.Єрмоленко: Монографія. - К.: НДІУ, 2007. – 234с.
5. Закон України «Про освіту».- 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
6. Зязюн І. Естетичне виховання – важливіший із складників загальнодержавної культурної політики / Іван Зязюн // Рідна школа. – 1994.– № 1. – С. 2-8.
7. Макаренко А.С. Педагогическая поэма /А. С. Макаренко //Педагогические сочинения в 8 томах. - т. 3. - М., 1984. - С. 7-450.
8. Німчук В. Про сучасну українську тлумачну лексикографію /Василь Німчук /Українська мова.- 2012.- №3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://r2u.org.ua/node/270>
9. Нова українська школа: основи Стандарту освіти. – Львів, 2016. – 64 с.

10. Розподіл учасників зовнішнього незалежного оцінювання 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2016/12/rozpod_ukr_2017.pdf.
11. Паламарчук Л. Українська радянська лексикографія: (питання історії, теорії та практики) /Л. Паламарчук. – К. : Наук, думка, 1978. -203 с.
12. Пилинський М. М. Мовна норма і стиль / М. М. Пилинський. – К.: Наукова думка, 1976. – 288 с.
13. Скляренко В. «Весна іде, красу несе» (походження слова краса) /Скляренко Віталій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kulturamovu.univ.kiev.ua/КМ/pdfs/Magazine62-17.pdf>
14. Сухомлинський В. О. Слово рідної мови / В. О. Сухомлинський // Українська мова і література в школі. – 1968. – № 12. – С. 1–2.
15. Українська мова: програма для профільного навчання учнів 10-12 класів (профіль – українська філологія)/ Уклад.: Л.Мацько, О.Семенов, Т.Груба, Т.Симоненко.- К., 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>.
16. The new Ukrainian law on education: a major impediment to the teaching of national minorities' mother tongues [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int>.

Bibliography

1. Bilodid I. K. Professional horizons of the language teacher / I. K. Bilodid // *Ukrainska mova i literatura v shkoli*. – 1976. – № 5. – С. 6-12.
2. Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language / uklad. i holov. red. V. T. Busel. – К. ; Irpin : VTF “Perun”, 2002. – 1140 s.;
3. Hertsovska N. O. Lexico-semantic field of success as a component of categorization and conceptualization of reality (on the material of English and Ukrainian languages) / Hertsovska N. O.: avtoref. kand. filol. nauk, spets.: 10.02.17 - porivnialno-istorychne i typolohichne movoznavstvo. – К. : Nats. ped. un-t im. M.P. Drahomanova, 2011. – 21 s.
4. Iermolenko S. Ia. Language and Ukrainian-speaking worldview / S. Ia. Iermolenko: Monohrafiia. – К.: NDIU, 2007. – 234 s.
5. Zakon Ukrainy «About education». – 2017. [Electronic resource]. – URL: <<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>>.
6. Ziaziun I. Aesthetic education is one of the most important component of nation-wide cultural policy / Ivan Ziaziun // *Ridna shkola*. – 1994. – № 1. – С. 2-8.
7. Makarenko A. S. The Pedagogical Poem /A. S. Makarenko // *Pedahohycheskye sochyneniya v 8 tomakh*. – t.3. – М., 1984. – С. 7-450.
8. Nimchuk V. About modern Ukrainian interpretive lexicography /Vasyl Nimchuk /*Ukrainska mova*. – 2012. – №3 [Electronic resource]. – URL: <<http://r2u.org.ua/node/270>>/.
9. *New Ukrainian School: Fundamentals of the Education Standard*. – Lviv, 2016. – 64 s.
10. Distribution of participants of external independent evaluation in 2017 [Electronic resource]. – URL: <http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2016/12/rozpod_ukr_2017.pdf>.

11. Palamarchuk L. Ukrainian Soviet lexicography: (history, theory and practice) / L. Palamarchuk. – K. : Nauk, dumka, 1978. – 203 s.
12. Pylynskyi M. M. Language norm and style / M. M. Pylynskyi. – K.: Naukova dumka, 1976. – 288 s.
13. Skliarenko V. “Spring goes, beauty bears” (the origin of the word beauty) [Electronic resource]. – URL: <<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine62-17.pdf>>.
14. Sukhomlynskyi V. O. The word of native language / V. O. Sukhomlynskyi // Ukrainska mova i literatura v shkoli. – 1968. – № 12. – S. 1–2.
15. Ukrainian language: program for profile education of pupils of grades 10-12 (profile – Ukrainian philology) / Uklad.: L. Matsko, O. Semenoh, T. Hrubá, T. Symonenko. – K., 2017 [Electronic resource]. – URL: <<http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>>.
16. The new Ukrainian law on education: a major impediment to the teaching of national minorities mother tongues [Electronic resource]. – URL: <<http://assembly.coe.int>>.